

ЗАМІСТЬ ПЕРЕДМОВИ ВІД А ДО Я

Чикаленко колись казав, що Україну треба любити не до глибини серця, а до глибини кишені. На жаль, до глибини кишені Україну люблять тільки бомжі... Якби я зустрівся з Богом, то я би вибачився за те, що я такий.

Іван Драч — неоднозначна фігура українського культурного простору. В літературі доби «шістдесятників» його поезія наростила чимало галасу. В кінематографі саме за сценаріями Драча було створено низку справді культових фільмів — «Пропала грамота», «Криниця для спрагливих», «Камінний хрест».

Водночас письменникові часто дорікають надто рівними взаєминами з будь-якою владою. За СРСР Драч отримав дві державні премії — премію УРСР ім. Тараса Шевченка та Державну премію СРСР. За доби правління Кучми — орден князя Ярослава Мудрого, а за Ющенка — звання «Герой України». В сьогоденному контексті широко обговорювали участь Драча та інших митців у Гуманітарній раді при уряді Януковича.

«Українська правда. Життя»* поставила Івану Драчу зо три десятки запитань, аби помандрувати в часі та спробувати розібратися в усіх цих парадоксах. В результаті

* Проект «Від А до Я» стартував у січні 2010 року на сторінках інтернет-видання «Українська правда. Життя». Інтерв'ю Ірини Славінської з Іваном Драчем було вміщено на сайті цього інтернет-видання 8.11.2010 р. Пізніше воно було опубліковане в книзі: Ірина Славінська «33 герой укрліт», що вийшла друком у видавництві «Фоліо» (2011).

поговорили про живих класиків, президентів у ліфчиках, соняшники та Параджанова.

А

Авторитет

Народи визначаються за письменниками. Україна — це вже держава, яка намагається стати державою з різноманітним успіхом. Я колись не дуже вірив, що за моого життя Україна постане державою. Але вона таки постала — і я мав до того певну причетність.

Яке ваше місце в становленні України?

Ну, раз абетка, то я скажу по абетці. А, Б, В, Г, Д... От я — це «Д». Драч.

Б

Бажання

Хотілося б, щоб український народ, українська нація, український етнос більше відповідав би своїй суті як народ, як нація — як поляки, росіяни, німці, французи.

То нація тотожна етносу? Тоді що розуміти під «етносом»?

Якщо розуміти націю в сенсі політичному, то вона, звичайно, не тотожна етносу. Тут треба йти за Липинським, а не за Донцовим.

Коли казати про етнос, то цей час вимагає щось і від етносу. Ми бачимо, що Меркель, яка думала зібрати докупи всіх німців, турків і сербів, не вдалося цього зробити. Тепер вона закликає, що всі, хто хоче бути в Німеччині, мають шанувати німецьку мову та культуру. Французи почали говорити про це ще раніше. Поляки взагалі можуть бути взірцем у цьому аспекті.

То що — українська Україна, українське походження з діда-прадіда?

Мені видається, що це не є основним. Коли я вишукую все, написане про Івана Гонту, то найкраще про нього

написав Антонович, а це був напівмадяр-напівполяк. При цьому він вчитель Грушевського та один із основоположників українського буржуазного націоналізму, чи як там це тепер називають.

To що важить?

Важить мова та духовна наповненість — культура, відчуття своєї приналежності до України. Ще Леся Українка писала: «Послухаеш, як вони по-українськи говорять — то ліпше б вони говорили по-китайськи».

В

Влада

Коли йдеться про Маргарет Тетчер і Вільяма Голдінга, то було би дивно, якби Голдінг займався політикою. Він писав свої романи, а Маргарет Тетчер займалася політикою.

Але така нація, такий народ, як в Україні, щойно стає на ноги. Коли тут літератори пішли в політику, то це було те ж саме, що й Грушевський або Петлюра в політиці. Вони не були фаховими прописними політиками, але почали займатися політикою.

Чим краще буде розвиватися українська політика, тим далі будуть віддалятися літератори від політики.

Як політика вплинула на вашу творчість?

Це треба читати. Одна з моїх останніх книжок зветься «Противні строфи». Там, звісно ж, політика вплинула. Сама назва говорить, що вони противні — це вплив політики.

Вимогли б творити зовсім поза політичним контекстом?

Я й так багато творю поза політичним контекстом. Ось коли я пишу про Набокова, який прилетів до мене метеликом, — то це не політика.

Сучасним українським літераторам варто було б іти в політику?

Думаю, що ми, люди старшого покоління, вже приречені на політику. До мене щодня багато людей ідуть, як до депутата на прийом, хоча я давно не в парламенті.

А молодше покоління 50-літніх — Юрій Андрухович, Оксана Забужко — цього вже не потребує. Олесь Доній, Кость Матвіенко, іхні ровесники — це політики.

Чому?

Бо Україна вже відбулася як держава. Вже є надія. Я чую, що щось творче і незворотне відбулося з етносом.

Г

Громадська гуманітарна рада

Коли Янукович вручав Шевченківську премію Михайлу Андрусяку за його трьохтомник про УПА, то я підійшов і привітав його з тим, що він переступив свої межі та вручив цю премію. Президент повинен бути президентом всіх українців — і я привітав його з тим, що він став на цей шлях.

Ось чому я не відмовився від участі в Гуманітарній раді. Там я буду намагатися зберегти все, що можна зберегти. Зараз є багато речей, які треба захищати.

Які конкретно?

Музей в Києво-Печерській лаврі — це речі дорогоцінні. Києво-Печерська лавра не повинна бути осередком тільки релігійної духовності. Вона має бути осередком духовності взагалі — все ж змінилося.

Зараз інші релігії, наприклад католики у Ватикані, намагаються впускати якомога більше людей до своїх пам'яток. А ми ніби намагаємося заховати те, що в нас є — Катерину Білокур, Марію Приймащенко. А хай би ті, хто прийшли молитися, подивилися б і на живопис Білокур. А хто прийшов до Марії Приймащенко — помолилися.

Крім музеїв, які ще проблеми гуманітарної сфери бачите?

Гуманітарна сфера не активна. Вона цікава, але розпрострашена. Я трохи знаю, що відбувається в літературі, мальарстві, музиці, кіно. Там потрібна концентрація людей. Також треба виставляти те, що маємо.